

ДРУЖИНИНА
Вікторія Валеріївна
druginina@mail.ru

УДК 336.22:336.148:658.012.7

ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО БЮДЖЕТУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

CREATING TAX BUDGET IN THE ENTERPRISE FINANCIAL CONTROLLING SYSTEM

д.е.н., доцент, професор
кафедри туризму, Кремен-
чуцький національний уні-
верситет імені Михайла
Остроградського

У статті запропоновано вдосконалити систему управління податковим ризиком на підприємстві шляхом формування податкового бюджетування. Модель податкового бюджетування в системі фінансового контролінгу дозволить проаналізувати вплив податкових витрат на прогнозні фінансові результати підприємства, зробити висновок про появу податкового ризику та прийняти оптимізаційні рішення щодо його мінімізації.

В статті пропонується удосконалити систему управління податковим ризиком на підприємстві шляхом формування податкового бюджетування. Модель податкового бюджетування в системі фінансового контролінгу дозволить проаналізувати вплив податкових витрат на прогнозні фінансові результати підприємства, зробити висновок про появу податкового ризику та прийняти оптимізаційні рішення щодо його мінімізації.

In the article it is suggested to perfect control system by a tax risk on an enterprise by forming of the tax budgeting. The model of the tax budgeting in the system of financial controlling influence of tax charges will allow to analyze on the prognosis financial results of enterprise, to draw conclusion about appearance of tax risk and accept optimization decisions in relation to his minimization.

Ключові слова: податковий бюджет, фінансовий контролінг, фінансовий менеджмент, бюджетування, податковий прибуток

Ключевые слова: налоговый бюджет, финансовый контролинг, финансовый менеджмент, бюджетирование, налоговая прибыль

Keywords: tax budget, financial controlling, financial management, budgeting, tax income

ВСТУП

Нестабільність зовнішнього середовища та зміни в податковому законодавстві висувають додаткові вимоги до фінансового контролінгу на підприємстві. Тому для прийняття ефективного рішення щодо дій в умовах податкового ризику надзвичайно важливу роль відіграє фінансовий контролінг, який забезпечує отримання надійної і достатньої інформації.

Організацію фінансового контролінгу на підприємстві можна визначити як систематичне використання наявних у розпорядженні менеджерів методів, способів і прийомів для вирішення завдань, що стосуються податкових ризиків. Це в свою чергу передбачає формування на підприємстві збалансованого податкового бюджету як підсумкового узагальнення податкових доходів, витрат підприємства з метою отримання максимально можливого податкового прибутку та його ефективного використання. Податковий бюджет необхідний підприємству для оптимізації податків та формування платіжного податкового календаря, подальшої оптимізації фінансових результатів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій

Впровадження податкового ризик-менеджменту на вітчизняних підприємствах поступово набирає більших обертів. Та все ж існують проблеми, розгляд та вирішення яких знайшли своє відображення в роботах учених-економістів: О.М. Десятнюка, О.М. Жукевича, А.Я. Кізіми, Т.Л. Мостенської, Н.С. Скопенка та інших. Разом із тим питання ризиків у сфері оподаткування, їх упередження та контролінг в роботах вітчизняних науковців залишаються недостатньо вивченими та вимагають подальшого дослідження.

МЕТОЮ СТАТТІ є з'ясування особливостей бюджетування податків на підприємстві в системі фінансового контролінгу.

РЕЗУЛЬТАТ

У фінансовому контролінгу, як системи методів та інструментів, спрямованої на функціональну підтримку менеджменту підприємства, важливе значення має бюджетування. Відмінність розрахунку поточних податкових платежів і бюджетування податків як форм реалізації податкової політики

проявляється в тому, що перша з них спрямована на визначення фактичної суми податкових платежів за поточний період, а друга – на визначення прогнозної суми на майбутні періоди.

Основне завдання податкового планування і прогнозування – економічно обґрунтовано забезпечити якісні та кількісні параметри бюджетних завдань і перспективних програм соціально-економічного розвитку підприємства виходячи з розробленої і прийнятої в законодавчому порядку податкової концепції. Виконується ця задача як у розрахунку на один фінансовий рік (поточне податкове планування), так і на більш віддалену перспективу (податкове прогнозування).

Податково-бюджетне прогнозування – це припущення щодо шляхів розвитку бюджету, можливого стану його доходів і витрат у майбутньому. Це невід'ємна частина бюджетного процесу, база бюджетного планування. В свою чергу прогноз будується на:

- ретельному вивченні інформації про стан бюджету на даний момент;
- досягненні передбачуваних бюджетних показників;
- знаходженні в результаті аналізу найкращого варіанту розвитку бюджетних відносин.

З метою оптимізації податкових платежів доцільним є застосування бюджетування, яке являє собою частину податкового планування, регулювання та контролю.

Особливість, яка визначає необхідність бюджетування податків на підприємстві – це можливість прогнозування майбутнього відтоку грошових коштів у вигляді податкових платежів підприємства. Це дозволяє заздалегідь визначити фактичну наявність необхідної кількості коштів підприємства і в разі їх недостатності знайти додаткові джерела для їх формування, що в свою чергу знижує ризик появи штрафних санкцій за несплату податків.

Одним із завдань фінансового контролінгу є систематизація розрахунку податкових платежів шляхом впровадження на підприємстві системи бюджетування податків.

Бюджетування податків являє собою систему заходів, спрямовану на визначення планової суми податкових платежів, що підлягають сплаті підприємством в майбутніх періодах на основі показників бюджетів підприємства. Бюджетування податків дає змогу спрогнозувати майбутні витрати коштів у вигляді податкових платежів підприємства й почати дії для мінімізації негативного впливу цих витрат на фінансову стабільність підприємства.

Бюджет податків необхідно складати для:

- подальшого розрахунку фінансових показників підприємства і визначення впливу на них податкового тягаря;
- формування платіжного календаря;
- оптимізації податків.

Система бюджетування податків підприємства складається з бюджетів окремих податків, які сплачуються підприємством, і генерального (зведеного) бюджету податків, у якому

відображаються планові показники всіх податкових платежів підприємства.

Формування податкового бюджетування досить трудомісткий процес, що залежить від багатьох економічних, фінансових та податкових параметрів, а також від характеру податкової політики підприємства.

Податкове бюджетування передбачає вибір оптимального рішення в області податкових доходів і податкових витрат з метою отримання максимального податкового прибутку. Кінцевою метою податкового бюджетування є забезпечення довгострокової фінансової стабільності підприємства.

Модель податкового бюджету, його структура і варіанти можливих управлінських рішень представлені на рисунку 1.

У дохідній частині мають включатися не загальні податкові доходи, а тільки той їх обсяг, який є результатом заходів податкового менеджменту. Видаткова частина податкового бюджету повинна включати всі витрати, пов'язані з обслуговуванням, плануванням, оптимізацією, контролем податків.

У податковому бюджеті має відображатися кінцевий результат – сальдо податкових доходів і витрат. У випадку, якщо податкові витрати перевищують доходи виникає податковий збиток, який спричиняє появу податкового ризику. Це в свою чергу передбачає прийняття оптимізаційних рішень для отримання податкового прибутку.

ВИСНОВКИ

Впровадження запропонованої моделі податкового бюджету підприємства в системі фінансового контролінгу дозволить:

- сформувати узгоджений і систематизований бюджет на плановий період;
- визначити обсяг та склад витрат на розрахунки з бюджетом, забезпечити покриття цих витрат фінансовими ресурсами з різних джерел;
- отримати керівництву підприємства своєчасну і точну інформацію про кількість витрат на розрахунки з бюджетом;
- збільшити гнучкість і пристосованість до можливих змін законодавства;
- вибрати оптимальні варіанти оподаткування;
- узгоджувати, координувати дії окремих підрозділів і відділів підприємств, а також напрямків діяльності для досягнення поставлених глобальних завдань;
- проаналізувати вплив податкових витрат на прогнозні фінансові результати підприємства;
- зробити висновок про появу податкового ризику та необхідність використання на підприємстві заходів щодо його мінімізації.

Складаючи, виконуючи і аналізуючи такий бюджет, можна простежити ефект від певних управлінських рішень, від заходів реформування в сфері податків.

Отже, формування податкового бюджету на підприємстві являє собою оптимізований звіт податкових доходів (економії на податках) і податкових витрат (витрат, пов'язаних з організацією податкового менеджменту, податковим плануванням, оптимізацією і самоконтролем), націлений на отримання максимально можливого обсягу податкового прибутку при мінімізації податкового ризику.

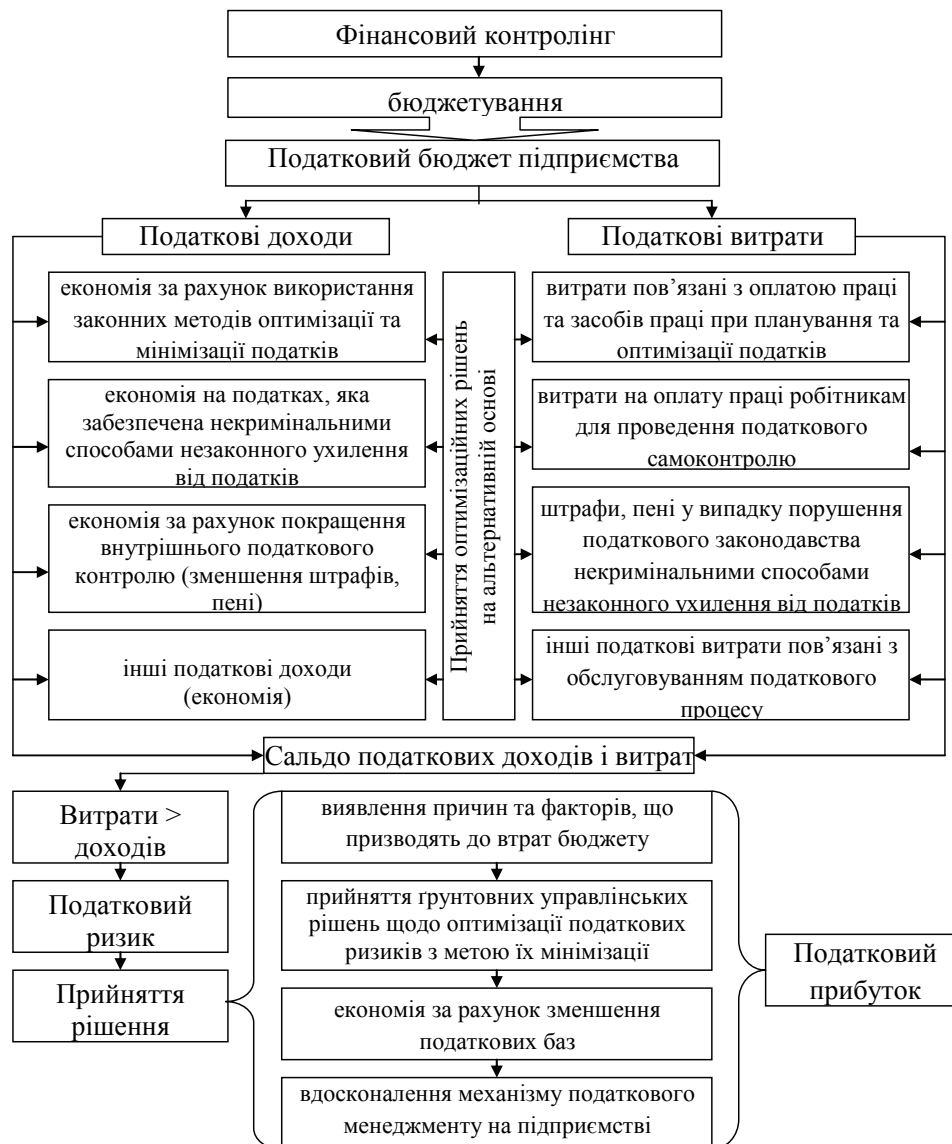

Рис. 1 Модель податкового бюджету підприємства в системі фінансового контролінгу

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.
2. Бець М.Т. Оптимізація податкового планування на підприємствах України / М.Т. Бець, Н.М. Клим [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2007_605/10.pdf. – Назва з екрану.
3. Гребець О.Б. Контролінг як сучасна система управління / О.Б. Гребець // Економіка та держава. – 2009. – № 12. – С.26-33.
4. Десятнюк О.М. Управління податковими ризиками – нова парадигма розбудови податкової системи України / О.М. Десятнюк // Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – 2007. – № 23. – С. 355-361.
5. Жукевич О.М. Ефективність податкової

системи України: принципи оподаткування та напрями реформування законодавчої бази / О.М. Жукевич // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 2. – С. 105-114.

6. Кізіма А.Я. Ризики у податковому прогнозуванні та плануванні / А.Я. Кізіма // Світ фінансів. – 2007. – № 2. – С. 93-101.

7. Косицький К.В. Підхід до формування моделі управління податковим бюджетом у промисловому холдингу / К.В. Косицький // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2013. – № 1 (37). – С. 71-76.

8. Мостинська Т.Л., Скопенко Н.С. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т.Л. Мостинська, Н.С. Скопенко // Вісник Запорізького Національного університету. – 2010. – № 3. – С. 73-79.